Шифр "Діалект"

СУЧАСНА АФРОАМЕРИКАНСЬКА АНГЛІЙСЬКА: СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ І 6
АФРОАМЕРИКАНСЬКА АНГЛІЙСЬКА ЯК ВАРІАНТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 6
1.1 Поняття та сутність афроамериканської англійської 6
1.2 Граматичні особливості афроамериканської англійської 9
РОЗДІЛ ІІ 18
АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ АФРОАМЕРИКАНСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ 18
2.1 Проблеми перекладу афроамериканської англійської як діалекту 18
2.2 Стратегії перекладу афроамериканської англійської 20
ВИСНОВКИ 29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 31

ВСТУП

Афроамериканська англійська – це різновид англійської мови, який є рідним для більшості афроамериканців середнього та робочого класу. Як і інші американські діалекти, афроамериканська англійська має власний набір правил, який відрізняє її від інших діалектів. Афроамериканською англійською розмовляють у різних регіонах світу: США, Нігерія, Камерун, східна частина Індії, Гвінея, північ Австралії, Ямайка, Велика Британія. Цей варіант англійської мови знайшов відображення у багатьох художніх творах, а також музиці та популярних фільмах.

Наукову роботу присвячено висвітленню граматичних особливостей афроамериканської англійської та проблем їхнього перекладу.

Актуальність теми дослідження зумовлена широким використанням афроамериканського варіанта англійської мови в художній літературі, засобах масової інформації та інших сферах, а також недостатньою кількістю досліджень, присвячених проблемі перекладу афроамериканської англійської, особливо її граматичних аспектів.

Значний внесок в аналіз афроамериканської англійської, її виникнення і характеру використання зробили такі американські науковці, як Л. Грін [20], У. Вольфрам та Е. Томас [33], Д. Бо [12], Д. Рікфорд [27, 28], С. Лейнхарт [21] і Ж. Смізермен [31]. Серед українських дослідників цієї теми можна відзначити Ю. Молоткіну [6] та І.Струк [9]. Проблемами перекладу в цілому займалися такі українські науковці: Р. П. Зорівчак [3], О. В. Ребрій[8], В. В. Демецька[2] та С. О. Швачко [10]. Питання перекладу афроамериканської англійської загалом, а українською мовою зокрема, і досі залишається майже недослідженим.

Об’єктом наукової розвідки виступає афроамериканський варіант англійської мови, а **предметом** – граматичні особливості афроамериканського варіанта англійської мови і аспекти його перекладу.

Матеріалом дослідження слугують тексти сучасного кіно-, пісенного та художнього дискурсів, які демонструють особливості афроамерирканського варіанта англійської мови.

Мета дослідження – дослідити і систематизувати основні граматичні особливості афроамериканської англійської та стратегії їхнього перекладу українською мовою.

Завдання дослідження:

– розглянути основні граматичні особливості афроамериканської англійської;

– виявити типові стратегії передачі граматичних особливостей афроамериканської англійської українською мовою, їхні вади і причини використання;

Методами пропонованого дослідження є: *аналітичний* як основа для вивчення українських та зарубіжних джерел із використанням системного аналізу фактів та явищ; *синтез*, необхідний для об'єднання характеристик мовних одиниць у єдине ціле; *метод теоретичного узагальнення* для формулювання висновків; *структурний, граматичний та прагматичний аналізи; типологізація, класифікація; метод аналізу перекладацьких трансформацій* для визначення способів перекладу афроамериканського варіанта англійської мови.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в роботі вперше проаналізовано граматично-перекладацькі та прагматичні особливості афроамериканської англійської, базованої на текстах кіно- та художнього дискурсу.

Апробація Основні положення роботи викладено у статті «Передача граматичних особливостей афроамериканської англійської при перекладі на матеріалі роману Г.Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома», прийнятій до друку у журналі «Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації» Том 30 (69) № 4, 2019.

Презентоване дослідження виконане в межах наукової теми «Когнітивно-прагматична корелятивність семантичного простору мови» (№0115U005773), співвиконавцем якої є автор роботи.

Структура роботи: наукова праця складається зі вступу, двох розділів, чотирьох підрозділів, висновків, списку використаних джерел і відповідає меті та розв’язанню основних завдань дослідження.

РОЗДІЛ І

АФРОАМЕРИКАНСЬКА АНГЛІЙСЬКА ЯК ВАРІАНТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1 Поняття та сутність афроамериканської англійської

Афроамериканська англійська – це різновид англійської мови, який є рідним для більшості афроамериканців середнього та робочого класу. Як і інші американські діалекти, афроамериканський діалект є систематичним варіантом мови, який відрізняється від інших діалектів фонетикою, лексикою та граматикою.

Афроамериканська англійська мова загалом використовується афроамериканцями середнього класу у неформальних ситуаціях, а у формальних, або ж в оточенні, яке сприймає афроамериканську англійську як повну помилок, носії переходять на стандартну англійську граматику і лексику, як правило, зберігаючи при цьому елементи нестандартного акценту [33; 47].

У низці термінів, які використовують на позначення афроамериканської англійської, фігурує слово “English” (Black Vernacular English, African American English, African American Vernacular English) що говорить про те, що певні риси афроамериканської англійської схожі або також характерні для інших різновидів англійської. У той же час “English” не фігурує у деяких термінах (African American Language, Black dialect, Black street speech), чим, вірогідно, підкреслюється зв'язок афроамериканської англійської з африканськими мовами та її креольське походження. При цьому деякі з термінів можуть нести невірну або ж навіть негативну конотацію. Так, наприклад, термін *“Black street speech”,* наводить на думку про те, що йдеться виключно про «вуличне» і, можливо, навіть не занадто культурне мовлення. Хоча ж насправді автор використовував цей термін для загального позначення мовної системи та її особливостей, включаючи навіть ті елементи афроамериканської англійської, які зустрічаються у мовленні афроамериканців з невеликих населених пунктів, в яких немає

чіткого поділу на райони і тим паче не має вираженої вуличної культури [20, с.19].

Найуживанішими термінами на позначення цього варіанта англійської є афроамериканська англійська (African American English, AAE), афроамериканська просторічна англійська (African American Vernacular English, AAVE) і чорна просторічна англійська (Black Vernacular English, BVE). Значно рідше вживається Ебоніка (Ebonics), що буквально означає «чорна мова» (термін утворено шляхом зіставлення слів ebony «чорний» та phonics «фонетика, звуки»). Цей термін був створений у 1973 р. Робертом Вільямсом, професором психології з африканських та афроамериканських досліджень Університету Вашингтона у Сент Луїсі, який був проти негативної конотації такого терміну, як нестандартна негритянська англійська (Nonstandard Negro English), який з'явився у 1960-х роках, коли почалися перші масштабні лінгвістичні дослідження мови у афроамериканських спільнотах. Спочатку цей термін використовувався для позначення мови усіх нащадків африканських рабів, якою користувалися як у Північній Америці, так і в Карибському басейні та Західній Африці. Однак, у 1996 році після публікації «Оуклендської резолюції», у якій було визнано легітимність афроамериканської англійської як африканської мови, термін «ебоніка» почали використовувати насамперед на позначення саме варіації американської англійської, якою користуються на території Північної Америки [26]. Загалом термін Ебоніка використовують для підкреслення африканського походження цього варіанта мови, а також його зв'язку з мовами, які використовують афроамериканці у інших частинах світу, наприклад, у Нігерії та на Ямайці [29].

Більшість лінгвістів використовують термін афроамериканська англійська (African American English) на позначення цього варіанта англійської мови, адже він є найбільш узагальнюючим з усіх інших термінів і охоплює усе різноманіття діалектів, якими користується значна частина афроамериканців у США. Так, наприклад, у поняття AAE входять як African American Standard English, так і African American Vernacular English.

Афроамериканська стандартна англійська (AASE) є більш «престижним» варіантом афроамериканської англійської, який використовується в офіційних або публічних ситуаціях, у яких просторіччя недоречне. Для цього варіанта мови характерна стандартна англійська лексика та граматика, однак в той же час часто зберігаються певні елементи унікального акценту афроамериканської просторічної англійської (AAVE) [32]. Більшість афроамериканців середнього класу, як правило, володіють як AASE, яку вони зазвичай опановують в процесі отримання освіти, так і AAVE, і здатні переключатися між цими двома варіантами мови в залежності від ситуації та співрозмовника [15, с.810; 17]. Частіше за все використання стандартної англійської замість афроамериканської англійської відбувається в освітньому контексті [23, с.566].

Афроамериканська просторічна англійська (AAVE) є різновидом афроамериканської англійської, який використовує переважна більшість афроамериканців робочого та середнього класу, особливо в міських районах [19, с.383]. AAVE має свій унікальний акцент, граматику та лексичні особливості. Типові граматичні особливості включають в себе випущення дієслова to be (наприклад, *they my friends* замість *they are my friends*), спрощення присвійної форми (наприклад, *his girlfriend mother* замість *his girlfriend's mother*), а також ускладнені форми аспекту та часу дієслова, відмінні від інших діалектів англійської (наприклад, такі конструкції, як *he be talking, he been talking, he done talked* тощо). Загальні фонологічні риси включають, окрім інших, спрощення дифтонгів (наприклад, слова *eye* зазвичай звучить як *ah*). Використання AAVE зазвичай обмежується неформальними ситуаціями і характеризується незначними варіаціями в залежності від регіону чи міста. І тому термін AAVE використовують саме у випадках, коли на меті стає підкреслення факту використання саме просторічної, розмовної мови афроамериканців на противагу використанню ними стандартної англійської [29].

Таким чином, на позначення етнічного та соціального діалекту, яким користуються афроамериканці робочого класу, використовували і досі використовують значну кількість термінів. Деякі з цих термінів є більш

загальновживаними і загальними за значенням, ніж інші, в той час як інші відкрито підкреслюють особисте ставлення мовця до даного варіанта англійської мови і її походження, або ж навіть несуть певну негативну конотацію.

1.2 Граматичні особливості афроамериканської англійської

Як і будь-який діалект, афроамериканська англійська має характерні особливості. Лексично афроамериканська англійська не сильно відрізняється від діалектів, які її оточують, і більшість слів та виразів, які зазвичай асоціюються з афроамериканською англійською, насправді є молодіжним сленгом, що активно поширюється через реп та популярну культуру. Незважаючи на те, що все ж таки існують лексичні одиниці, унікальні саме для афроамериканської англійської (наприклад, *"crib"* та *"homey"*), найбільший контраст з іншими діалектами англійської мови спостерігається у фонології та граматиці.

Однією з найбільш виразних особливостей граматики афроамериканської англійської є специфіка вираження часу. Носій афроамериканської англійської сприйматиме події, запропоновані у реченнях, у теперішньому часі, тобто як одночасні з моментом мовлення, хоча у них немає ані дієслова "to be", ані будь-яких маркерів часу [18, с. 371].

(37) *She screechin' like mad all the time (афроамериканська англійська)*
(Beecher-Stowe H., Uncle Tom's Cabin)
She is screeching like mad all the time (стандартна англійська)
He tall and skinny.
He is tall and skinny.
They at home.
They are at home.
We havin a party.
We are having a party

Таке випускання is або are є однією з найбільш характерних рис афроамериканської англійської. Однак, варто зауважити, що am ніколи не

випускається з речення. Конструкція *“I walkin”* за аналогією з “John trippin” не є можливою, правильним буде варіант *“I am walkin”*. Також вартим уваги є використання is/are у випадку їх фінальної позиції у реченні. Наприклад, *“That’s what he is”*, а не *“That’s what he”*, що було б граматично неправильним з точки зору афроамериканської англійської [29, с. 2].

Окремої уваги також заслуговує специфіка вираження модальності, тобто відношення людини до висловленої думки і до об'єктивного світу – ствердження, заперечення, умовність, бажаність, запитання, волевиявлення тощо [5, с.266].

Модальність в аспекті теперішнього часу слід розглядати як частину значення речення, яке виражає ступінь сумніву або непевності щодо правдивості події, або ж виражає залежність її правдивості від обставин. Наприклад, у першому з нижченаведених речень виражається сумнів. У другому реченні адресант виражає залежність можливості відремонтувати автомобіль від того, чи залишить її адресат на ніч [18, с. 372].

I might can fix the car.

If you can leave the car overnight, I can fix it [18, с. 372]

Модальність часто виражається у афроамериканській англійській модальними дієсловами, які не мають принципових відмінностей від модальних дієслів стандартної англійської: це такі дієслова, як should, might і can. Однак, такі модальні дієслова, як kin (can) і kaint (can’t) мають характерну вимову та зустрічаються у таких характерних комбінаціях зі словами з заперечним значенням, як, наприклад, у наступному реченні [18, с. 372].

It ain’t no way he kin fix that car overnight

Категорія виду (аспекту) вказує на те, як вказана дієсловом дія проходить або розподіляється у часі, чи є вона тривалою, завершеною у певний момент часу, або вона повторюється з певною періодичністю. Наприклад, подія, описана у наступному реченні триває на момент мовлення. Цей вид у подібних конструкціях у стандартній англійській називають «прогресивним» [18, с. 372].

Дієслово been трапляється у афроамериканській англійській у двох варіаціях: це так зване ненаголошене been і наголошене BIN [21, с. 373].

Ненаголошене been є маркером дуративного виду і принципово не відрізняється від been у інших різновидах англійської мови, як, наприклад, у першому реченні. Наголошена форма, BIN, виражає початок вираженої дієсловом події у минулому, як у другому реченні [18, с. 372].

He been at home.

He has been at home.

He BIN at home.

He has been at home for a long time

Нижченаведені речення демонструють хабітуальність подій.

We be at home.

We are at home at particular times.

We usually be at home.

We are usually at home

Виражена дієсловом дія у реченні *We be at home* сприймається як така, що повторюється у певний час з точки зору мовця. Адресат розуміє, що йдеться про події у теперішньому часі навіть якщо у реченні відсутні маркери на зразок usually, як у другому реченні.

Однією з характерних особливостей афроамериканської англійської є використання скорочення ain't у заперечних реченнях. Насамперед *ain't* трапляється у реченнях теперішнього доконаного часу, але його використання поширене і в реченнях інших часів, як в першому та другому реченні, адже власне скорочення ain't не має форм теперішнього, або майбутнього часу, і може позначати як am/is/are/has/have not, так і do/does/did not [20, с. 39].

(37) *These critters ain't like white folks* (Beecher-Stowe H., Uncle Tom's Cabin)

These critters aren't like white folks

Ain't you gonna ask what I found on the net?

Aren't you going to ask what I found on the net?

I ain't even had a bath in more than a week!

I haven't even had a bath in more than a week.

Загалом для афроамериканської англійської є характерним використання скорочень у конструкціях дієслово + to. Це такі скорочення, як gonna *(going to), wanna (want to), gotta (got to), tryna (trying to), oughta (ought to)*. Варто зазначити, що самі по собі ці скорочення притаманні не лише афроамериканській англійській, а й іншим варіантам англійської мови, як, наприклад, південним діалектам американської англійської, а також розмовній англійській в цілому. Однак, поєднання вищезгаданих скорочень з випусканням дієслова to be є характерним саме для афроамериканської англійської [34].

We gonna go swimming.

He gonna go to the store

Характерною рисою граматики афроамериканської англійської також є відсутність узгодженння дієслова з підметом. Таким чином, часто спостерігається використання форми однини певного дієслова замість форми множини, або ж навпаки.

(34) *They has a big house.*

They was going home

I loves every creatur', everywhar! (Beecher-Stowe H., Uncle Tom's Cabin)

Афроамериканська англійська загалом та її граматичні особливості зокрема широко представлені у музиці, кінематографі і літературі, включаючи поезію [25, с.706], а також у засобах масової інформації [22]. У контексті музичних творів афроамериканська англійська значною мірою асоціюється з музичними жанрами та піджанрами, які є певним чином пов'язані з афроамериканською історією та культурою. Серед жанрів, для яких є характерним використання афроамериканської англійської, можна назвати блюз, джаз, спірічуел, ритм-енд-блюз і хіп-хоп.

В першу чергу пропонується розглянути тексти спірічуел творів, адже саме в текстах цього жанру афроамериканці традиційно виражали свої почуття щодо життя у рабстві.

Розглянемо фрагмент тексту традиційного негритянського спірічуелу "Wade in the Water", який вперше згадується у 1901 році.

(39) *See that band all dressed in white*

God is gonna trouble these waters

It look like a band of the Israelites

God is gonna trouble these waters

У цьому фрагменті спостерігаються такі характерні риси граматики афроамериканської англійської, як вживання “gonna” замість конструкції “going to” і випущення закінчення “s” у дієслові теперішьного часу.

Аналогічний приклад вживання “gonna” є і у спірічуелі “Down by the Riverside” 1860х років. Впродовж усієї композиції також спостерігається така особливість, як подвійне заперечення і використання скорочення “ain’t” .

(40) *I'm gonna lay down my heavy load*

Down by the riverside

Gonna study war no more

I ain't gonna study war no more

Серед відомих джазових виконавців з характерним використанням афроамериканської англійської можна відзначити Луї Армстронга. На прикладі тексту композиції “Ain’t misbehavin’” (1929) можемо спостерігати як використання “ain’t”, так і подвійне заперечення.

(41) *Ain't misbehavin'*

Oh savin' my love oh baby, love for you

Like Jack Horner in a corner

Don't go nowhere and I don't care

У композиції “Gypsy eyes” дієслово “to be” набуває форму третьої особи однини замість третьої особи множини.

(42) *Off to the side I fall but I hear a sweet call*

My gypsy eyes is comin' and I've been saved

У композиції “Hey Joe” випускається дієслово “to be” у конструкції “to be going to”.

(43) *Hey Joe, I said where you goin' with that gun in your hand?*

Joe where you gonna go?

Там же використовується скорочення "ain't".

You know I caught her messin' 'round with another man.

Huh! And that ain't too cool.

Найбільш наочно афроамериканська англійська трапляється у текстах творів хіп-хоп виконавців, адже майже у всіх композиціях спостерігаються ті чи інші прояви характерних рис граматики афроамериканської англійської. Наприклад, у пісні американського репера Тупака Шакура "Keep ya head up" (1993) одночасно спостерігаються подвійні заперечення, випускання закінчення "s" у дієслові теперішнього часу третьої особи однини, заміна форми дієслова "to do" третьої особи однини на форму третьої особи множини.

(44) *I give a holla to my sisters on welfare*

2Pac cares if don't nobody else care

Певною мірою риси афроамериканської англійської можна спостерігати і у сучасній поп-музиці. Наприклад, у пісні "Telephone" (2009) у виконанні Леді Гаги і Бейонсе, є такі елементи граматики афроамериканської англійської, як випускання дієслова "are" при утворенні питального речення, а також використання подвійного заперечення.

(45) *Boy why you blowin' up my phone*

won't make me leave no faster,

put my coat on faster,

leave my girls no faster

Афроамериканська англійська широко представлена у сучасних телесеріалах і художніх фільмах. Найбільша концентрація її проявів спостерігається в першу чергу у фільмах, присвячених життю афроамериканців, або ж у таких, де одним з головних героїв є афроамериканець. Однак і не пов'язані безпосередньо з афроамериканцями фільми і серіали також демонструють особливості даного варіанта англійської мови. Спочатку до розгляду пропонуються фрагменти фільмів, які є головним чином присвячені життю афроамериканського персонажа.

Американський фільм «Скарб» 2009 року, присвячений історії життя афроамериканської дівчини з неблагополучної родини, демонструє прояви характерних рис афроамериканської англійської у великій кількості. Розглянемо фрагмент сварки головної героїні зі своєю матір'ю.

(46) *I think right now you feelin' like you becomin' a real woman*

Don't nobody want you, don't nobody need you

У першому реченні спостерігається типове випускання дієслова "to be" на позначення дії у теперішньому часі. У другому ж реченні використовується поєднання подвійного заперечення з використанням форми дієслова "to do" третьої особи множини замість форми третьої особи однини.

Наступним вартим уваги уривком є епізод наступної розмови.

(47) *You hear me talkin' to you? Where was you at this mornin'?*

School. I was at school.

You a lying whore.

Am I lying?

You is.

Тут спостерігається аналогічне випускання дієслова "to be", випускання допоміжного дієслова при утворенні питального речення, а також використання форми дієслова "to be" третьої особи однини замість форми другої особи однини.

Наступний фрагмент демонструє використання скорочення "wanna" замість "want to", а також випускання закінчення "s" у дієслові теперішнього часу третьої особи однини.

(48) *I don't know what an alternative school is, but I feel I wanna know. My heart is all warm inside. Mr. Wicher think I'm a good student.*

Приклади афроамериканської англійської спостерігаються і у культовому фільмі «Кримінальне чтиво» 1994 року, адже один з головних героїв є афроамериканцем.

(49) *I hear they got some tasty burgers. I ain't never had one myself.*

Цей фрагмент демонструє типове поєднання скорочення “ain’t” з подвійним запереченням, при чому у даному випадку “ain’t” виступає у ролі дієслова минулого часу.

Наступний фрагмент поєднує у собі випущення дієслів “are” і “do” при утворенні питального речення, використання скорочення “ain’t” і подвійного заперечення, а також випускання дієслова “ħave” на позначення доконаної дії у другому реченні.

(50) *What country you from? “What” ain’t no country I ever heard of. They speak English in “What”?*

Значну кількість прикладів афроамериканської англійської можна знайти у фільмі «Джанґо вільний» (2012), у якому головний герой і декілька інших діючих осіб є афроамериканськими рабами.

Наступний фрагмент фільму демонструє використання скорочення “ain’t” замість “ħaven’t” на позначення доконаної дії. У другому реченні також спостерігається випускання дієслова “to be” після іменника.

(51) *It’s something I ain’t told you about yet. She out there, in the hotbox*

Аналогічне випускання дієслова “to be” спостерігається і у репліці іншої діючої особи.

(52) *Where we goin’?*

У наступному фрагменті демонструються такі граматичні риси, як використання форми “seem” замість “seems”, поєднання скорочення “ain’t” з подвійним запереченням, а також випускання дієслова “ħave” на позначення доконаної дії.

(53) *Seem like white folk ain’t never had a bright idea in they life. Been comin' up with different ways to kill your ass*

Цей фрагмент демонструє неодноразове використання форми дієслова теперішнього часу третьої особи однини замість форми третьої особи множини, випускання дієслова “are” і особового закінчення дієслова “give”, а також використання скорочення “gonna”.

(53) *One word of sass, they cuts out your tongue. They good at it too, you won't bleed out. Oh they does that real good. They gonna work ya, all day every day, till your back give out.*

Таким чином, афроамериканська англійська має певні відмінності від стандартної англійської та інших її варіантів. Серед рис, які найбільш часто трапляються в афроамериканській англійській, можна виділити використання подвійного заперечення, скорочень у дієслівних конструкціях, неузгодженість дієслова з підметом, а також випускання дієслова “to be”.

РОЗДІЛ ІІ

АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ АФРОАМЕРИКАНСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ

2.1 Проблеми перекладу афроамериканської англійської як діалекту

Переклад творів, які містять один чи більше регіональних чи соціальних діалектів, може бути непростим завданням для перекладача. Одним з найбільших викликів, з якими стикається перекладач при роботі з текстами, що містять елементи діалекту, є відсутність прямих відповідників деяких слів у мові перекладу. У діалектах, тісно пов'язаних з географічним розташуванням їх носіїв, часто виникають унікальні лексичні одиниці, зрозумілі лише носіям конкретного діалекту у конкретному регіоні. Це означає, що навіть якщо перекладач вільно володіє як мовою оригіналу, так і мовою перекладу, то все одно існує висока вірогідність того, що у процесі перекладу він стикнеться з неможливістю адекватної передачі тексту, або ж навіть з неповним розумінням написаного.

Тексти, що містять діалектизми, без сумніву, є одними із найскладніших для перекладу. Неуважність перекладача до усіх аспектів діалекту, що перекладається, може призвести як мінімум до неточного перекладу елементів тексту, або навіть до втрати їх значення і емоційно-експресивного навантаження. З цієї причини при перекладі текстів, які містять діалектизми, важливу роль грає досвід перекладача не тільки у перекладі художньої літератури, а й у роботі саме з діалектизмами. Тому досить дивним є той факт, що кількість досліджень, присвячених проблемі перекладу діалектів, доволі незначна [14].

Серед небагатьох науковців, які писали на цю тему, можна згадати перекладознавця Пітера Ньюмарка, який у своєму підручнику "A Textbook of Translation" закликає перекладачів, які зіткнулися з цим завданням, у перекладі використовувати максимально нейтральну, «безкласову» мову, і випустити більшість діалектних слів [24, с.195]. Таким чином, йдеться про стратегію нормалізації. Нормалізацію можна визначити як тенденцію відповідати та

узгоджуватися з закономірностями і правилами, типовими для мови перекладу [11, с.183]. Так, наприклад, згідно зі стратегією нормалізації, перекладач може замінити метафору вихідного тексту еквівалентною метафорою мови перекладу, тобто метафорою, яка несе в собі аналогічний зміст. Або ж якщо пунктуація у вихідному тексті є «неправильною», або, можливо, і цілком природною для культури вихідної мови, але не для цільової культури, то перекладач може прийняти рішення адаптувати пунктуацію у перекладі до норм мови перекладу. Незважаючи на те, що про стратегію нормалізації в цілому писало немало вчених, праць, присвячених використанню цієї стратегії саме в процесі перекладу діалектів, майже немає. Більшість робіт, присвячених цій проблемі, по суті базуються на припущеннях і власному практичному досвіді авторів. Так, наприклад, на відміну від П. Ньюмарка, англійський лінгвіст Д. Кетфорд, стверджує, що діалект мови оригіналу можна відтворити за допомогою еквівалентного діалекту мови перекладу [15, с.87].

Розбіжність у поглядах науковців на проблему відтворення діалектів зумовлена низкою перекладацьких труднощів, серед яких, по-перше, варто виділити відсутність аналогічних мовних одиниць у мові перекладу. Це пов’язано із зональною маркованістю лексики тієї чи іншої мови/діалекту виключно на території, на якій ця мова/діалект розповсюджена. Таким чином, пошук у мові перекладу еквівалента діалекту вихідної мови зі схожою формою і значенням є складним завданням для перекладача. Також варто відзначити факт культурної специфіки діалектного мовлення, за якої виникає необхідність відтворити національний та історичний колорит діалектного мовлення, неприйнятний в рамках перекладного тексту [9, с.86].

За думкою О. В. Ребрія, очевидним є те, що на сучасному етапі робота з текстами різних типів та жанрів вимагає від професійного перекладача не стільки інтуїтивного, скільки усвідомленого підходу, в основі якого має бути сукупність стратегій, здатних забезпечити оптимальний варіант вирішення складних перекладацьких завдань та нівелювати можливий негативний вплив суб’єктивних чинників [8, с.220].

Серед стратегій перекладу діалектів виділяємо:

– стратегію компенсації, за якої елементи сенсу, прагматичні значення, а також стилістичні нюанси, тотожна передача яких неможлива, передаються в тексті перекладу елементами іншого порядку, причому необов'язково у тому самому місці тексту, що і в оригіналі [30, с.77].

– стратегію експлікації, за якої замість лексичної одиниці мови оригіналу використовують словосполучення, що експлікує її значення [4, с.185].

– стратегію транслітерації, тобто формального перетворення букв лексичної одиниці тексту оригіналу буквами абетки мови перекладу [1, с.34].

– стратегію вилучення, тобто відмови від передачі в перекладі семантично поширених слів, значення яких виявляються нерелевантними або мають змогу легко відновлюватись у контексті [7].

– стратегію нейтралізації, за якої неважливі або незрозумілі для читача мовні одиниці мови оригіналу заміщуються нейтральними або розмовними еквівалентами мови перекладу [13, с.49].

– стратегію лексикалізації, за якої діалект перекладають регіональним діалектом або розмовною одиницею [13, с.52].

– стратегію нормалізації, тобто узгодження тексту перекладу з закономірностями і правилами, типовими для мови перекладу, за рахунок втрати забарвлення у тексті оригіналу [11, с.183].

Існують і інші стратегії перекладу діалектів, які очевидно підходять і для перекладу афроамериканської англійської, але більшість з них орієнтована на передачу саме унікальних лексичних одиниць та акценту, характерного для діалекта. Для передачі граматичних особливостей найбільш доцільним видається використання стратегій компенсації, вилучення, нейтралізації і нормалізації. Отже, тексти, що містять діалекти, є одним із найбільших викликів, з якими стикаються перекладачі художніх текстів.

2.2 Стратегії перекладу афроамериканської англійської

Для кращого розуміння ефективності використання вищезгаданих стратегій і загальних тенденцій під час перекладу афроамериканської англійської українською мовою має сенс розглянути приклади таких перекладів і проаналізувати використані стратегії і отриманий результат. З цією метою спочатку розглянемо декілька фрагментів з роману «Хатинка дядька Тома» американської письменниці Гаррієт Бічер-Стоу. У романі міститься значна кількість реплік темношкірих персонажів, які наочно демонструють не тільки лексичні і фонетичні, а й граматичні особливості афроамериканської англійської.

Розглянемо перший фрагмент і порівняємо текст оригіналу і текст перекладу, виконаний українським перекладачем В.Мітрофановим.

Оригінал:

(34) *"What's that, you dog?" said Legree.*

"It's a witch thing, Mas'r!"

"A what?"

"Something that niggers gets from witches. Keeps 'em from feelin' when they's flogged. He had it tied round his neck, with a black string." (Beecher-Stowe H., Uncle Tom's Cabin)

Переклад:

(57) *Що це таке, собако? – спитав Легрі.*

Відьомські чари, пане!

Що?

Щось таке заворожене... Неграм дають його відьми. Хто має таку штуку, той ніколи не чує болю. Воно висіло в Тома на шиї, на чорному шнурку. (Бічер-Стоу Г., Хатина дядька Тома)

У цьому фрагменті спостерігаємо відсутність узгодження дієслова з підметом – замість множини дієслів *get* і *be* використовується форма однини *gets* та *is*. У випадку з першим дієсловом перекладач дотримується стратегії нейтралізації і узгоджує текст перекладу з закономірностями і правилами, типовими для української. По суті неузгодженість дієслова з підметом ігнорується, і при цьому відбувається втрата забарвлення, присутнього у тексті

оригіналу, і в результаті у тексті перекладу читачеві не помітна різниця між мовою білого та темношкірого персонажа. У випадку з другим дієсловом перекладач дотримується стратегії компенсації і заміщує граматичний нюанс тексту оригіналу елементом іншого порядку в іншому місці тексту перекладу. Хоча використання слова *штука* і не передає факт того, що мовець не узгодив дієслово з підметом, воно, однак, надає репліці певне емоційне забарвлення і дає читачеві зрозуміти, що мова темношкірого персонажа все ж таки відрізняється від мови білого.

У наступному фрагменті також спостерігаємо неузгодженість дієслів з підметами, а також подвійне заперечення.

Оригінал:

(34) *"So I did," said Aunt Chloe, – "I may say dat. Good, plain, common cookin', Jinny'll do; – make a good pone o' bread, – bile her taters far, – her corn cakes isn't extra, not extra now, Jinny's corn cakes isn't, but then they's far, – but, Lor, come to de higher branches, and what can she do? Why, she makes pies – sartin she does; but what kinder crust? Can she make your real flecky paste, as melts in your mouth, and lies all up like a puff? Now, I went over thar when Miss Mary was gwine to be married, and Jinny she jest showed me de weddin' pies. Jinny and I is good friends, ye know. I never said nothin'; but go 'long, Mas'r George! Why, I shouldn't sleep a wink for a week, if I had a batch of pies like dem ar. Why, dey wan't no 'count 't all."* (Beecher-Stowe H., Uncle Tom's Cabin).

Переклад:

(35) *Атож, казала, – погодилася тітонька Хлоя. – І тепер можу сказати. До простого, немудрящого куховарства Джінні й справді здатна. Вона може спекти непоганий хліб, наварити картоплі, а от щодо кукурудзяних коржиків – уже не те. Коржі в Джінні не хтозна які, хоч їсти їх можна. А коли сягнути трохи вище, то тут вона й зовсім немічна. От візьміть ви хоч би й ті ж таки пироги – вона їх, звісно, пече, але ж яка на них скоринка!.. А хіба вона вміє замісити справжнє тісто, таке пухке, щоб у роті тануло, наче воно з самого повітря зроблене? Пригадую, я була в них, коли міс Мері мала виходити заміж,*

і Джінні показала мені пироги, що напекла до весілля. Ми з Джінні добрі приятельки, ви ж знаєте, і я їй нічого тоді не сказала. Та повірте мені, паничу Джордже, якби я напекла таких пирогів, то цілісінький тиждень очей не стулила б із сорому. Зовсім були негодящі (Бічер-Стоу Г., Хатина дядька Тома).

У цьому випадку перекладач дотримується стратегій компенсації (*коржі в Джінні не хтозна які*), завдяки чому частково передається певна комічність манери, якою персонаж описує навички іншого персонажа. Як варіант, цей фрагмент можна було б перекласти як «так собі у Джінні виходять ті коржі, дурно від них не стане, але й слиною не вдавишся». Перекладач також використовує і стратегію нейтралізації (*Ми з Джінні добрі приятельки, я їй нічого тоді не сказала*), але при цьому повністю втрачається манера персонажа у тексті оригіналу.

Таким чином, при порівнянні тексту оригіналу і перекладу, виконаного В. Мітрофановим, можна помітити, що граматичні особливості афроамериканської англійської в основному випускаються і ніяк не передаються у тексті перекладу. Лише у деяких випадках перекладач застосовує стратегію компенсації і за допомогою стилістично забарвлених лексичних одиниць частково передає комічність мовлення, або ж загальне розуміння того, що мова одних персонажів все ж таки відрізняється від мови інших.

Аналогічним чином розглянемо та проаналізуємо декілька фрагментів з оповідання американського письменника Вільяма Фолкнера «Після заходу сонця», в якому також присутні темношкірі персонажі, у мові яких спостерігаються типові риси граматики афроамериканської англійської.

Розглянемо перший фрагмент та порівняємо його з перекладом, виконаним українською перекладачкою О. Сенюк.

Оригінал:

(38) *"What yawl mean, chunking my house?" Nancy said. "What you little devils mean?"*

"Father says for you to come on and get breakfast," Caddy said. "Father says it's over a half an hour now, and you've got to come this minute."

"I ain't studying no breakfast," Nancy said. "I going to get my sleep out."

"I bet you're drunk," Jason said. "Father says you're drunk. Are you drunk, Nancy?"

"Who says I is?" Nancy said. "I got to get my sleep out. I ain't studying no breakfast." (Faulkner W., That Evening Sun).

Переклад:

(36) *Що це за мода шпурляти в хату камінняччям? – гукала вона. – Чого вам, іроди, треба?*

Тато казав, щоб ти йшла готувати сніданок, – відповідала Кедді. – Казав, що ти вже спізнилася на півгодини і повинна зараз таки йти.

Великий мені клопіт ваш сніданок! – казала Ненсі. – Я хочу спати.

Закладаюся, що ти п'яна, – казав Джейсон. – Тато каже, що ти п'яна. Ти п'яна, Ненсі?

Хто це таке ляпає? – обурювалась Ненсі. – Я хочу спати, великий мені клопіт ваш сніданок (Фолкнер В., Після заходу сонця).

У цьому фрагменті спостерігаємо такі особливості афроамериканської англійської як відсутність маркерів часу (*What you little devils mean?, I going to get*), використання скорочення ain't у поєднанні з подвійним запереченням (*I ain't studying no breakfast*) і неузгодженість дієслова з підметом (*Who says I is?*). При перекладі поданого уривку перекладач використовує стратегію компенсації. Так, наприклад, у першій репліці спостерігаємо використання стилістично забарвленої лексики (*шпурляти, камінняччя, іроди, ляпати*), що дозволяє читачеві помітити різницю між мовою афроамериканського персонажа і білого. Однак у інших реченнях перекладач використовує і стратегію нейтралізації. В результаті речення, яке з точки зору стандартної англійської є граматично неправильним, в перекладі українською виглядає цілком природньо і літературно (*I going to get my sleep out – Я хочу спати*).

Наступний фрагмент є доволі насиченим з точки зори граматичних особливостей афроамериканської англійської. Спостерігаємо як використання

подвійного заперечення і маркеру доконаного виду done, так і випущення дієслова to be у теперішньому часі і використання скорочення ain’t.

Оригінал:

(38)*"Can't nobody do nothing with him," Nancy said. "He say I done woke up the devil in him and ain't but one thing going to lay it down again."* (Faulkner W., That Evening Sun)

Переклад:

(36) *Він нікого не хоче слухати, – сказала Ненсі. – Каже, що я збудила 'в ньому диявола, і тепер він мусить його заспокоїти, іншої ради немає* (Фолкнер В., Після заходу сонця)

Аналогічно до попереднього уривку, перекладач використовує стратегію нейтралізації, в результаті чого речення у тексті перекладу втрачають емоційну забарвленість, наявну у тексті оригіналу. Очевидно, через різницю у граматичному устрої української і англійської мов перекладач не має змоги передати усі особливості граматичних конструкцій тексту оригіналу граматичними конструкціями у тексті перекладу, однак повне випускання таких нюансів художнього твору, а особливо у таких насичених і емоційно забарвлених уривках, здається невиправданим. Для хоча б часткової передачі емоційного або стилістичного забарвлення тексту оригіналу перекладач може використати стратегію компенсації і на заміну «нетипової» для стандартної англійської граматичної конструкції використати ту чи іншу забарвлену лексичну одиницю або конструкцію у тексті перекладу.

Також, у якості альтернативи стратегії компенсації, перекладач може використати стратегію нейтралізації і замінити незрозумілі або нетипові конструкції у мові оригіналу розмовними еквівалентами мови перекладу. Тим не менш, при розгляді даного перекладу стає очевидним, що панівною стратегією, якою користувався перекладач, є стратегія нейтралізації. У більшості випадків граматичні конструкції, характерні для афроамериканської англійської, ніяк не відображуються у тексті перекладу, і читач сприймає написане як звичайну літературну мову. Звісно, цей факт ніяк не впливає на розвиток сюжету або

загальне сприйняття твору, але очевидно, що репліки темношкірих персонажів у тексті перекладу значно «програють» тим самим реплікам у тексті оригіналу. Розглянемо ще один фрагмент оповідання.

Оригінал:

(38) *"He ain't gone nowhere," Nancy said. "I can feel him. I can feel him now, in this lane. He hearing us talk, every word, hid somewhere, waiting. I ain't seen him, and I ain't going to see him again but once more, with that razor in his mouth. That razor on that string down his back, inside his shirt. And then I ain't going to be even surprised."* (Faulkner W., That Evening Sun)

Переклад:

(36) *Нікуди він не подався, – сказала Ненсі. – Я відчуваю, що він тут. Відчуваю, що він десь причаївся на цій вуличці і чув нашу розмову, кожне слово. Я не бачила його, а як побачу, то вже востаннє, з бритвою в зубах. Він її носить на шворці під сорочкою на спині. І навіть не здивуюся, як побачу* (Фолкнер В., Після заходу сонця).

Як і у попередніх уривках, спостерігаємо тут і подвійне заперечення у поєднанні зі скороченням ain't (*I ain't going to see*), і використання скорочення ain't на позначення минулого часу (*I ain't seen him*), і випускання дієслова to be (*he hearing us*). Однак жодна з цих особливостей не була відображена у перекладі ані за допомогою стратегії компенсації, ані розмовними еквівалентами за стратегією нейтралізації. Таким чином, знову втрачається різниця між мовою темношкірих і білих персонажів, яка є очевидною у тексті оригіналу.

З огляду на виявлені тенденції використання вищезгаданих стратегій в обох розглянутих перекладах художніх творів можна зробити висновок про те, що найбільш вживаною при перекладі афроамериканської англійської є стратегія нейтралізації. Стратегія нейтралізації, тобто використання «нейтральної» або розмовної версії мови перекладу є найбільш поширеним способом перекладу як афроамериканської англійської, так діалектів в цілому. Така частотність використання даної стратегії зумовлена рядом причин. По-перше, стратегія нейтралізації є відносно простою для використання перекладачем, адже не

вимагає зусиль для пошуку стилістично забарвленої лексики або ж значної перебудови структури речень. По-друге, перекладачі часто вибирають саме цю стратегію з огляду на прагнення до зрозумілості для читача. При перекладі тексту, насиченого особливостями того чи іншого діалекту, занадто точна і стилістично або емоційно забарвлена передача цих особливостей може привести до незрозумілості або нецікавості тексту для читача. По-третє, використання цієї стратегії здійснюється з умовою збереження цілісної інформації мови оригіналу [9, с.92].

До схожого висновку щодо частоти використання стратегії нормалізації дійшла і І.Струк у своєму дослідженні, присвяченому проблемі відтворення діалектного мовлення на прикладі українських та російських перекладів афроамериканської англійської у творах М.Твена [9]. Так, проаналізувавши переклади творів М.Твена «Пригоди Тома Сойєра» і «Пригоди Гекльберрі Фінна», І.Струк також відмітила той факт, що найбільш частотними стратегіями при перекладі афроамериканської англійської є компенсація та нейтралізація. Результати дослідження І.Струк демонструють, що компенсація та нейтралізація є найбільш часто вживаними стратегіями перекладу афро-американської англійської. Так, у перекладі твору «Пригоди Тома Сойєра» нейтралізація становить 47%, а компенсація 28% від загальної кількості діалектних елементів. У творі «Пригоди Гекльберрі Фінна» нейтралізація становить 55%, а компенсація 29% [9, с.90].

При цьому, однак, зазначається і те, що «Перекладачі неодностайні у використанні стратегій нейтралізації та компенсації. Кожний перекладач по-різному підходить до доцільності використання цих стратегій» [9, с.90]. Аналіз перекладів твору «Пригоди Тома Сойєра» виявив, що найчастіше стратегія компенсації була використана перекладачем В. Митрофановим і становила 10% від загальної кількості елементів афроамериканської англійської. У той же час у перекладах Ю.Корецького панівною є стратегія нейтралізації, яка складає 14% від загальної кількості діалектних елементів у творі. Схожі тенденції були помічені і в перекладах І. Базилянської та К. Чуковського – 13% і 11%. Частота

використання стратегій додавання та вилучення була приблизно однаково низькою серед усіх розглянутих перекладачів. Однак при цьому І. Струк відмічає, що «стратегія вилучення в перекладах І. Базилянської є домінантною відносно інших перекладів, складає 3% від загальної кількості аномалій діалектного мовлення, представленого у творі оригіналу» [9, с.92].

Таким чином, серед основних стратегій, за допомогою яких перекладач може подолати проблему перекладу діалектних елементів, можна виділити стратегії нейтралізації, компенсації та вилучення. Аналіз декількох україномовних перекладів художніх творів, які демонструють характерні особливості афроамериканської англійської, показав, що найбільш вживаною є стратегія нейтралізації. Частота використання цієї стратегії зумовлена її відносною простотою для використання перекладачем і доцільністю з огляду на прагнення до зрозумілості для читача. Тим не менш, при використанні саме цієї стратегії при перекладі втрачається стилістичне забарвлення тексту оригіналу, що може негативно вплинути на сприйняття читачем задуму автора. Неоднозначність думок науковців щодо ефективності та доцільності використання різних стратегій перекладу говорить про необхідність подальшого аналізу та дослідження цього питання.

ВИСНОВКИ

У дослідженні було встановлено, що афроамериканська англійська має певні граматичні відмінності від стандартної англійської та інших її варіантів. Серед рис, які найчастіше трапляються в афроамериканській англійській, виділяємо використання подвійного заперечення, скорочень у дієслівних конструкціях, неузгодженість дієслова з підметом, а також випускання дієслова “to be”. Також було виявлено, що характерні риси граматики афроамериканської англійської широко представлені у текстах музичних композицій різних жанрів і відомих літературних творів. Слід зауважити, що тексти, які містять прояви афроамериканської англійської, подані протягом досить тривалого часу, починаючи з літературних творів середини і спірічуелів кінця 19го століття, і закінчуючи творами сучасних музичних виконавців та письменників. Таким чином, було визнано факт значної репрезентованості граматичних особливостей афроамериканської англійської загалом у популярних галузях культури.

У результаті аналізу проблеми перекладу афроамериканської англійської як діалекту англійської мови було виявлено, що основними стратегіями, за допомогою яких перекладачі долають проблему перекладу діалектних елементів, виділяємо стратегії нейтралізації, компенсації та вилучення.

Аналіз декількох україномовних перекладів художніх творів, які демонструють характерні особливості афроамериканської англійської, показав, що найбільш вживаною є стратегія нейтралізації. Частота використання цієї стратегії зумовлена її відносною простотою для використання перекладачем і доцільністю з огляду на прагнення до зрозумілості для читача. Утім було виявлено, що за використання саме цієї стратегії перекладу втрачається стилістичне забарвлення тексту оригіналу, яке досить часто досягається саме за рахунок граматичних конструкцій, що може негативно вплинути на сприйняття читачем задуму автора. Неоднозначність думок науковців щодо ефективності та доцільності використання різних стратегій перекладу говорить про необхідність подальшого аналізу цього питання.

На ґрунті виявлених труднощів і з огляду на відсутність фундаментальних досліжень з питань перекладу афроамериканської англійської можна зробити висновок про необхідність подальшого дослідження цієї теми саме з точки зору перекладу. Цей варіант англійської мови і проблеми її перекладу заслуговують окремої уваги з боку теоретиків та практиків перекладу, адже попит на переклад текстів, які містять прояви афроамериканської англійської невпинно зростає завдяки глобалізації та розвитку медіа сфери, за якої з афроамериканською англійською все частіше стикаються представники різних соціальних та етнічних груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение : [учебное пособие] / И. С. Алексеева. – СПб.: Академия, 2004. – 352 с.
2. Демецька В. В. Проблема перекладацької адаптації прагматичних текстів // Проблема семантики слова, речення та тексту: Зб. наук. пр. / Київ. нац. лінгв. ун-т. - К.: Вид-во Центр КНДУ. - 2006. - Вип. 14. - С. 70 - 74.
3. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. — Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. — 216 с.
4. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М: Высшая школа, 1990. – 253 с.
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Кочерган. – Київ: Академія, 2001. – 368 с.
6. Молоткіна Ю. О. Історія формування афро-американського варіанту англійської мови та його фонетичні особливості / Юлія Олександрівна Молоткіна // Теоретична і дидактична філологія / – Переяслав-Хмельницький, 2015. – С. 297–308.
7. Перетокіна В. Ф. Нові тенденції застосування стратегій перекладу галузевої літератури [Електронний ресурс] / В. Ф. Перетокіна. – Режим доступу: http://confcontact.com/2014_04_25edu/56_Peretokina.htm
8. Ребрій О. В. Системний підхід до вироблення стратегії перекладу (на матеріалі «Новомови» Джорджа Орвелла) / О. В. Ребрій // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 848 – С. 215-221.
9. Струк І. В. Стратегії відтворення аномалій діалектного мовлення у перекладі (на матеріалі творів Марка Твена та їхніх перекладів українською та російською мовами) / Ірина Струк // Гуманітарна освіта у

технічних вищих навчальних закладах / – Київ: Національний авіаційний університет, 2014. – С. 83–97.

10. Швачко С. О. Об’єкти перекладознавства: монографія / С. О. Швачко, І. К. Кобякова, Т. О. Анохіна. – Суми : СумДу, 2019. – 219 с.
11. Baker M. Corpus-based Translation Studies: The Challenges that Lie Ahead / Mona Baker // Terminology, LSP, and Translation: Studies in Language Engineering in Honour of Juan C. Sager / – Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1996. – P. 175–186.
12. Baugh J. Beyond Ebonics: Linguistic Pride and Racial Prejudice / John Baugh. – New York: Oxford University Press, 2002. – 176 p.
13. Berezowski L. Dialect in Translation / – Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu. Wrocławskiego, 1997. – 152 p.
14. Bonaffini L. Translating Dialect Literature / Luigi Bonaffini // World Literature Today / – Norman: University of Oklahoma, 1997. – P. 279–288.
15. Britt E. African American English in the Middle Class / E. Britt, T. Weldon // The Oxford Handbook of African American Language / – New York: Oxford University Press, 2015. – P. 800–816.
16. Catford J. A Linguistic Theory of Translation / John Catford. – London: Oxford University Press, 1996. – 110 p.
17. DeBose C. Codeswitching: Black English and standard English in the African-American linguistic repertoire / Charles DeBose // Codeswitching / 1992. – P. 157–167.
18. DeBose C. The systematic marking of tense, modality and aspect in African American language / C. Debose // The Oxford Handbook of African American English / – Oxford: Oxford University Press, 2015. – P. 371–386.
19. Edwards W. African American Vernacular English: Phonology / Walter Edwards // A Handbook of Varieties of English: A Multimedia Reference Tool / – Berlin: Mouton de Gruyter, 2004. – P. 383–392.
20. Green L. African American English: A Linguistic Introduction / L. Green. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 285 p.

21. Lanehart S. The Oxford handbook of African American English / S. Lanehart. – Oxford: Oxford University Press, 2015. – 903 p.
22. Lee M. Out of the Hood and into the News: Borrowed Black Verbal Expressions in a Mainstream Newspaper / Margaret Lee // American Speech / – Durham, NC: Duke University Press, 199. – P. 369–388.
23. Mills M. Managing Two Varieties: Code-Switching in the Educational Context / M. Mills, J. Washington // The Oxford Handbook of African American Language / M. Mills, J. Washington. – New York: Oxford University Press, 2015. – P. 566–581.
24. Newmark P. A Textbook of Translation / Peter Newmark. – Upper Saddle River: Prentice Hall International, 1988. – 292 p.
25. Rambsy II H. African American Language and Black Poetry / H. Rambsy II, B. Whiteside // The Oxford Handbook of African American Language / – New York: Oxford University Press, 2015. – P. 706–722.
26. Resolution On The Oakland "Ebonics" Issue Unanimously Adopted at the Annual Meeting of the Linguistic Society of America [Electronic resource]. – 1997. – Access mode: http://www-personal.umich.edu/~jlawler/ebonics.lsa.html. – (13.11.2019)
27. Rickford J. African American Vernacular English in California: Over four decades of Vibrant Variationist Research / J. Rickford // The Oxford Handbook of African American Language / – New York: Oxford University Press, 2015.
28. Rickford J. Spoken Soul: The Story of Black English / J. Rickford, R. Rickford. – Hoboken, NJ: Wiley, 2000. – 288 p.
29. Rickford J. What is Ebonics? [Electronic resource] / J. Rickford // LSA Bulletin. – 2012. – Access mode: https://www.linguisticsociety.org/content/what-ebonics-african-american-english. – (13.11.2019)
30. Rosa A. Translating Place: Linguistic Variation in Translation. Word and Text. / A.A. Rosa // A Journal of Literary Studies and Linguistics / 2012. – P. 75–97.
31. Smitherman G. Black Talk: Words and Phrases from the Hood to the Amen Corner / – Boston: Houghton Mifflin, 2000. – 243 p.

32. Spears A. African American Standard English / Arthur Spears // The Oxford Handbook of African American Language / – New York: Oxford University Press, 2015. P. 786–799.
33. Wolfram W. The Development of African American English / W. Wolfram, E. Thomas. – Oxford: Blackwell, 2002. – 256 p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

34. Linguistic Features of AAVE [Electronic resource] – Access mode: https://sites.google.com/site/blackenglishhistory/what-is-black-english/features-of-aave. – (5.11.2019)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

35. Бічер-Стоу Г. Хатина дядька Тома / Гарріет Бічер-Стоу. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. – 368 с.
36. Фолкнер В. Після заходу сонця / Вільям Фолкнер // Американська новела / Вільям Фолкнер. – Київ: Дніпро, 1976. – С. 153–167.
37. Beecher Stowe H. Uncle Tom's Cabin / Harriet Beecher Stowe. – New York, 2015. – 384 p.
38. Faulkner W. That Evening Sun / William Faulkner. – New York: HarperPerennial Classics, 2013. – 25 p.
39. Jenkins E. Wade in the Water [Electronic resource] / Ella Jenkins – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=vg_8L96E3eU. – (13.11.2019)
40. Armstrong L. Down by the Riverside [Electronic resource] / Louis Armstrong – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=2ih3kVkk5_Q. – (13.11.2019)
41. Armstrong L. Ain't misbehavin' [Electronic resource] / Louis Armstrong – Electronic resource: https://www.youtube.com/watch?v=ljuo5fkW-fs. – (13.11.2019)

42. Henrdix J. Gypsy eyes [Electronic resource] / Jimi Henrdix – Access mode: http://mp3s.cc/song/jimi_hendrix_experience_gypsy_eyes/. – (16.11.2019)
43. Henrdix J. Hey Joe [Electronic resource] / Jimi Henrdix – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=W3JsuWz4xWc. – (16.11.2019)
44. 2Pac. Keep ya head up [Electronic resource] / 2Pac – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=sPS54-fIpVs. – (17.11.2019)
45. Gaga L. Telephone [Electronic resource] / L. Gaga, Beyonce – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=lgpQzLPWiKY. – (17.11.2019)
46. Daniels L. Precious [Electronic resource] / Lee Daniels. – 2009. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=dVUflz0HwUk. – (17.11.2019)
47. Daniels L. Precious [Electronic resource] / Lee Daniels. – 2009. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=HQGub6b0Ptw. – (17.11.2019)
48. Daniels L. Precious [Electronic resource] / Lee Daniels. – 2009. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=N5lPNnWm3is. – (17.11.2019)
49. Tarantino Q. Pulp Fiction [Electronic resource] / Quentin Tarantino. – 1994. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=Mnb_3ibUp38. – (20.11.2019)
50. Tarantino Q. Pulp Fiction [Electronic resource] / Quentin Tarantino. – 1994. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=qo5jnBJvGUs. – (20.11.2019)
51. Tarantino Q. Django Unchained [Electronic resource] / Quentin Tarantino. – 2012. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=iVsKjv0t_xo. – (20.11.2019)
52. Tarantino Q. Django Unchained [Electronic resource] / Quentin Tarantino. – 2012. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=1IeK-V-Dlbo. – (20.11.2019)
53. Tarantino Q. Django Unchained [Electronic resource] / Quentin Tarantino. – 2012. – Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=81wXgubXYwo. – (20.11.2019)